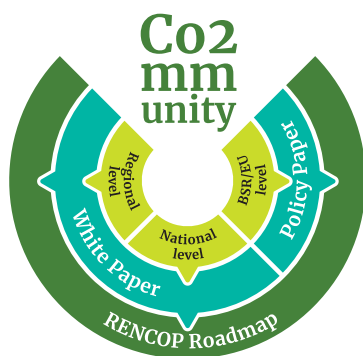

Policy Paper

Politikos rekomendacijos

Švari energija kartu

Politikos rekomendacijos, kaip išnaudoti bendruomenės energijos potencialą Baltijos jūros regione

Bendruomenės energija – žmonės, susibūriantys kurti švarios energijos projektus – gali sustiprinti bendruomenes ir sudaryti sąlygas pereiti prie atsinaujinančios energijos. Tačiau plėtrą stabdo daugybė kliūčių.

Skirtingų politikos lygių rekomendacijų rinkinys gali paspartinti pažangą ir išlaisvinti bendruomenės energijos potencialą Baltijos jūros regione.

Bendruomenės energijos kliūtys

Bendruomenės energijos (BE) plėtrą stabdo įvairios kliūtys. Tai apima politines, reguliavimo, finansines ir net kultūrines kliūtis.

Nepaisant stipraus BE vaidmens ES Atsinaujinančių išteklių energijos direktyvoje, daugumai šalių ir regionų trūksta **BE vizijos ar tikslų**. BE potencialas neatsispindi energetikos strategijose, kurios dažnai kuriamos labiau atsižvelgiant į didelius rinkos dalyvius.

Nestabili politika ardo bendruomenių ir investuotojų pasitikėjimą ir ilgalaikį planavimą. Nenuspėjami paramos mechanizmų pokyčiai gali būti ypač žalingi.

Kai kuriose šalyse **reguliavimas užkerta kelią** ekonomiškai įmanomam saulės energijos savarankiškam vartojimui. Pavyzdžiui, savarankiškas vartojimas apsiriboja tik elektros tiekimu bendrosioms daugiabučio namo patalpoms, bet ne patiems butams.

Kita kliūtis yra **ilgas, sudėtingas ir brangus dokumentų tvarkymas**. Tai apima, pavyzdžiui, vėjo elektrinių statybos leidimus.

Ypač didelės gali būti vėjo elektrinių **prijungimo prie tinklų išlaidos**. Papildomų išlaidų gali kilti ten, kur tinklą reikia atnaujinti.

Žemos elektros energijos kainos sumažina BE patrauklumą kai kuriose šalyse. Tokiuose regionuose

kaip Šiaurės Vokietija ir Švedija kartais kyla problemų dėl per didelės elektros energijos gamybos, tinklų ir saugojimo sprendimų trūkumo.

Dažnai **trūksta žinių** apie BE, jos galimybes ir sėkmingus pavyzdžius. Vietiniai žmonės taip pat gali turėti ribotų įgūdžių, susijusių su energetikos technologijomis, finansavimu ir politika.

Vietinėms grupėms paprastai sunku **gauti prieinamą finansavimą**. Finansų institucijos gali būti nesuipažinusios su BE projektais, vietinėms grupėms paskolos gali būti neprieinamos arba kapitalo kaina gali būti nepaprastai aukšta.

Kai kurios šalys neteikia **patrauklios paramos** BE projektams. Tokie mechanizmai kaip atsinaujinančių išteklių energijos aukcionai gali būti naudingi tik dideliems projektams ir institucijoms. Investicinės dotacijos gali būti neprieinamos bendruomenės grupėms, tokioms kaip vietiniai kooperatyvai ar būsto asociacijos.

Taip pat yra **kultūrinių kliūčių**, ypač rytinėse regiono dalyse. Tai lemia bloga socialistinės praeities patirtis ir nepasitikėjimas valdžia.

Politikos pasiūlymai

Bendruomenės energijos kliūtis galima pašalinti ryžtingais politiniais veiksmais visais lygmenimis. Toliau pateiksime pagrindinius politikos svetus, kurie gali sudaryti veiksmingą politikos derinį, pritaikytą kiekvienos šalies ir bendruomenės sąlygoms.

1. Nustatyti tikslus ir planus

Priėmus ambicingus tikslus – pavyzdžiui, iki 2020 m. Škotijoje pasiekti 500 MW bendruomenės energijos pajėgumą – gali būti sutelktas politikų, investuotojų ir plačiosios visuomenės dėmesys. Kartu su tikslais turėtų būti pateiktos gairės, kaip juos pasiekti.

2. Sukurti stabilią politikos sistemą

Energetikos politika ir kita susijusi politika (pvz., apmokestinimas) turėtų būti stabili, kad investuotojams būtų suteikta ilgalaikė perspektyva. Laikui bėgant būtini pokyčiai.

3. Pašalinti reguliavimo kliūtis

Valdžia turi pašalinti reguliavimo kliūtis, pvz., elektros energijos ir tinklo mokesčiai už saulės energijos tiesioginį vartojimą daugiabučiame name. Leidimų išdavimo ir prijungimo prie tinklo procedūras taip pat galima supaprastinti, įskaitant proceso trukmės apribojimų įvedimą ir "vieno langelio" principo sukūrimą leidimų procedūroms.

4. Įtraukti vietinius žmones

Gali būti reikalaujama, kad energetikos projektai atvertų savo akcijas vietos gyventojams siekiant padidinti palankumą tokiems projektams. Sėkmingas pavyzdys yra Danijos atsinaujinančios energijos įstatymas, pagal kurį reikalaujama vietos bendruomenei pasiūlyti ne mažiau kaip 20 % akcijų.

5. Užtikrinti galimybę gauti finansavimą

Galima būtų sudaryti specialias schemas, kurios teiktų finansavimą ankstyvajame etape, pvz., galimybių studijos ir techninių ekspertų paslaugos. BE projektams turėtų būti užtikrinta galimybė gauti prieinamą finansavimą, įskaitant paskolų garantijas, rizikos pasidalijimo priemones ar paskolas su mažomis palūkanomis. Vienas variantas yra valstybės garantuojamas fondas, iš kurio gaunamomis pajamomis būtų finansuojami nauji projektai.

6. Teikti tikslinę paramą

BE būtų naudinga paramos paskirstytai energijai schema, tokia kaip fiksuotieji tarifai arba žalieji

sertifikatai, skirti mažiems projektams. Vienas iš pavyzdžių yra Nyderlandų pašto kodo reguliavimas su mokesčių nuolaida vietoje keičiamai energijai. Svarstant tokios sistemos sąnaudas ir naudą, turėtų būti atsižvelgiama į platesnę naudą visuomenei.

7. Palaipsniui nutraukti žalingą politiką

Iškastinio kuro energetikos atstovams ir dideliems rinkos dalyviams nesąžiningai naudingos senosios priemonės, todėl BE tampa sunkiau konkuruoti. Reikėtų palaipsniui atsisakyti pasenusios politikos, tokios kaip iškastinio kuro subsidijos ir energetikos įmonių monopolijos taisyklės. Iškastinio kuro išmetamus teršalus reikia apmokestinti atsižvelgiant į žmonėms ir aplinkai daromą žalą, t.y. įtraukiant ir išorinius kaštus.

8. Suteikti platformas Bendruomenės energijai

Valdžios institucijos gali susikurti palankesnę įvaidį įsigydamos savo energiją iš BE projektų, pvz., per energijos pirkimo-pardavimo sutartis. Valstybinės komunalinės įmonės gali vykdyti BE projektus ir suteikti galimybę parduoti energiją.

9. Kurti sąmoningumą ir organizuoti mokymus

Vietinėms bendruomenėms ir plačiajai visuomenei reikalinga informacija apie BE pranašumus ir galimybes. Pavyzdžiui, gali būti sukurtas ir valstybės lėšomis palaikomas regioninis energetikos patarėjų tinklas, padedantis BE projektams įgyti techninių žinių ar susirasti finansavimą.

10. Tobulinti žinių bazę

Siekdamos geriau suprasti esamą situaciją ir sekti pažangą, valdžios institucijos turi finansuoti BE tyrimus ir skatinti mokslininkų ir politikos formuotojų dialogą. Į energetikos statistiką turėtų būti įtraukta BE dalis.

Bendruomenės energija

Kas yra bendruomenės energija?

Bendruomenės energija (BE) – tai energetikos projektai, kuriuose vietos žmonės kartu atlieka aktyvų vaidmenį. BE apima vietinę elektros, šilumos ir kuro iš atsinaujinančių išteklių gamybą, paskirstymą ir saugojimą.

Vietos piliečių vaidmuo gali apimti projektų inicijavimą, vykdymą ir kontrolę naudojant įvairius modelius, įskaitant kooperatyvus, atsinaujinančių išteklių energijos bendrijas ir MVI.

Bendruomenės energijos pranašumai

Bendruomenės energija turi tris pagrindinius privalumus:

1. BE suteikia ekonomines galimybes vietos bendruomenei, įskaitant investicijas, darbo vietas ir mokesčių pajamas.
2. Labiau tikėtina, kad vietinės bendruomenės projektai sulauks pritarimo, nes sumažės pasipriešinimas, stabdantis energetinius projektus.
3. BE gali sustiprinti socialinius ryšius, vietos tapatumą ir savarankiškumą – ypač svarbu bendruomenėse, kurios gali jaustis atstumtos ir paliktos.

Norint pereiti prie klimato požiūriu neutralios energijos sistemos, reikia didelių investicijų į atsinaujinančią energiją. BE gali suteikti tokio perėjimo galimybę, užtikrinant vietos gyventojų paramą.

Bendruomenės energija Baltijos jūros regione

Bendruomenės energijos būklė Baltijos jūros regione (BJR) labai skiriasi. Tradiciškai buvo laikoma, kad pirmąją Vokietija ir Danija, o padėtis Baltijos šalyse ir Lenkijoje buvo sudėtingesnė.

Tačiau greičiausiai neišnaudotas potencialas bus labai didelis. Pavyzdžiui, kas antras namų ūkis ES – apie 113 mln. – gali būti pajėgus gaminti energiją. Regiono šalys gali ryžtingai realizuoti turimą potencialą.

Daugiau informacijos
„Co2mmunity“ projekto tinklalapyje:
co2mmunity.eu